

Г. А. Ястремська, завідувача інформаційно-бібліографічним відділом МНАУ

І. А. Фисенко завідувача сектором інформаційно-бібліографічного відділу МНАУ

Бібліотека Миколаївського національного аграрного університету,

Особливості надання послуг інформаційно-бібліографічним відділом бібліотеки МНАУ в умовах карантинних обмежень

На період карантинних обмежень інформаційно-бібліографічний відділ не припиняв своєї роботи, а навпаки розширив діапазон послуг, які можна отримати дистанційно: засвоїли навички роботи в он-лайн режимі, розширили спектр інформаційно-бібліографічних послуг, оновили та актуалізували більшість власних баз даних та підвищили свій професійний рівень.

Ключові слова: *бібліотека МНАУ, пандемія, карантинні обмеження, обслуговування користувачів, дистанційне обслуговування, Grafiati, самоосвіта.*

Глобальна пандемія COVID-19 внесла свої зміни у звичний ритм життя людей на планеті. У березні 2020 року Верховна рада України прийняла закони, спрямовані на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби. З цього часу почалася нова реальність, яка змінила особисте та професійне життя майже кожної людини.

Науково-педагогічні працівники, студенти, учні, бібліотекарі та користувачі бібліотек почали пристосовуватися до конкретних умов праці і навчання та використовувати нові форми роботи.

Основним завданням бібліотеки МНАУ є інформаційна підтримка наукового та навчального процесів, які наразі, здійснюються в дистанційному режимі. Науково-педагогічні працівники та здобувачі вищої освіти сьогодні потребують нашої допомоги більше, ніж зазвичай.

Співробітники бібліотеки аграрного університету досить швидко налагодили дистанційну роботу відділу, яка включає електронну комунікацію та електронний документообіг, перерозподіл обов'язків, дистанційне обслуговування науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти, тому що серед головних завдань бібліотеки залишається зв'язок з користувачами: надання консультацій по оформленню текстового документа до видання; надання доступу до повнотекстових наукових та навчальних видань; редагування списків джерел, як використаних, так і рекомендованих; редагування списків посилань у наукових роботах та ін.

Під час поширення епідемії в березні-квітні 2021 р. співробітники відділу працювали дистанційно. Відповідно до статті 60-2 КЗпП України дистанційна робота - це форма організації праці, за якої робота виконується працівником поза робочими приміщеннями чи територією власника або уповноваженого ним

органу, в будь-якому місці за вибором працівника та з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Необхідний матеріал ми відбирали безпосередньо у відділі за допомогою автоматизованої бібліотечної інформаційної системи «УФД/Бібліотека». Потім уклали бібліографічні покажчики та тематичні списки статей за спеціальностями освітньої підготовки здобувачів вищої освіти та науковими темами університету. Узагальнювалися та редагувалися ці матеріали у дистанційному режимі.

Пандемія наклала свій відбиток і на ринок періодичних видань. В зв'язку з чим деякі спеціалізовані видання припинили своє існування. Не було можливості виписати бажану кількість паперових періодичних видань за профілем університету. Тому, велика увага була сконцентрована на електронних ресурсах та електронних періодичних виданнях, розміщених у відкритому доступі. Фахівці відділу здійснювали аналітичну обробку електронних документів. Цей процес складався з наступних етапів:

- завантаження журналу з офіційного сайту;
- за допомогою програми-редактора кожна стаття з журналу була відокремлена в окремий PDF файл;
- укладання бібліографічного опису документа;
- розміщення документа у повнотекстових базах даних.

Після здійснення цих процесів статті є доступними для користувачів в локальній мережі університету.

Також у цей період з'явилася можливість більш ретельно здійснити редакцію власних баз даних, доповнити перелік ключових слів, додати нові рубрики, актуалізувати індекси УДК.

В період карантинних обмежень співробітники інформаційно-бібліографічного відділу надають віртуальні бібліографічні довідки; здійснюють пошук і відбір джерел інформації для написання курсових та наукових робіт; консультують з оформлення списків використаних джерел за допомогою сервісу «Grafati».

В травні 2021 р. Миколаївський національний аграрний університет підписав угоду та отримав доступ до сервісу «Grafati»

«Grafati» – це сервіс автоматичного оформлення бібліографічних посилань і створення списків використаних джерел.

Мета цього сервісу – дозволити користувачам – здобувачам вищої освіти, аспірантам, науковцям та іншим авторам якісно оформлювати списки джерел до власних праць, не витрачаючи час на дослідження нюансів кожного конкретного стилю цитування.

Сьогодні сервіс «Grafati» надає можливість генерувати бібліографічні посилання та створювати списки використаних джерел за українськими та міжнародними стандартами в найновіших редакціях.

Реєстрація відбувається за поштою в домені @mnpau.edu.ua, яка використовується на офіційній сторінці цього сервісу : <https://www.grafati.com/uk/signup/>.

Науково-педагогічні працівники і здобувачі вищої освіти мають можливість отримати повнотекстові електронні версії навчальної літератури, надіславши запит на електронну пошту бібліотеки

library@mnau.edu.ua. Навчальні та наукові матеріали розміщені на Google-диску бібліотеки у папці "Дистанційна освіта".

Для підготовки списків джерел до наукових робіт користувачі можуть віддалено скористатися електронним каталогом нашої бібліотеки, який містить близько 112 тис. записів. Також у репозитарії МНАУ розміщено усі навчальні, навчально-методичні та наукові ресурси за останні 5 років, створені науково-педагогічними працівниками університету. Ці ресурси доступні з будь-якого гаджету з доступом до мережі Інтернет.

На послуги бібліотеки, в тому числі і платні, існує великий попит і зміна їхнього формату з очного на дистанційний не зменшила їх обсяги, а навпаки значно збільшила кількість запитів. На період карантинних обмежень співробітники інформаційно-бібліографічного відділу бібліотеки надають платні послуги за запитами користувачів, які надходять на електронну пошту бібліотеки. Це:

- присвоєння навчальним посібникам, монографіям, авторефератам дисертацій, науковим статтям класифікаційних індексів за таблицями УДК та надання авторського знаку;
- редагування списків посилань за українськими та міжнародними бібліографічними стандартами;
- надання посилань на повнотекстові ресурси з фондів бібліотеки розміщених на Google-диску.
- редагування наданих науково-педагогічними працівниками навчально-методичних матеріалів, їх оформлення згідно з діючими стандартами підготовки текстового документа до видання;

Скористатися даними послугами можуть викладачі, аспіранти та студенти університету, надіславши запит на адресу library@mnau.edu.ua. У запиті необхідно надати таку інформацію:

- повну назву документу;
- анотацію або ключові слова, які розкривають зміст роботи;
- контактні дані автора: П.І.Б., телефон, e-mail.

В період карантину фахівці інформаційно-бібліографічного відділу бібліотеки МНАУ використали цей час для самоосвіти, вивчення досвіду роботи інших бібліотек, участі у семінарах-практикумах з УДК, які проводили фахівці Книжкової палати України, навчалися на платформі онлайн-освіти «Prometheus».

Отже, під час карантинних обмежень наша бібліотека не припиняла свою роботу. Інформаційно-бібліографічний відділ у цей складний період виконував усі свої функції, здійснював обслуговування користувачів у повному обсязі. Протягом дистанційної роботи співробітники, скориставшись можливістю, підвищили свій професійний рівень, засвоїли навички роботи в он-лайн режимі, розширили спектр інформаційно-бібліографічних послуг. Окрім цього було оновлено та актуалізовано більшість власних баз даних за рахунок електронних ресурсів.

Інформаційно-бібліографічний відділ бібліотеки готовий до викликів сучасності, має матеріально-технічної базу для надання найновішої інформації у найкоротші терміни для забезпечення потреб своїх користувачів.

У підсумку можна сказати, що бібліотека МНАУ є важливою частиною цифрового освітнього середовища. Вона залишається основним інформаційним осередком в навчальному процесі, є центром акумуляції інформаційних ресурсів та інформаційною базою для навчальної та наукової діяльності.

During the quarantine period, the information and bibliographic department did not stop its work, but instead expanded the range of services that can be obtained remotely: learned online skills, expanded the range of information and bibliographic services, updated and updated most of its own databases and raised their professional level.

Keywords: MNAU library, pandemic, quarantine restrictions, customer service, remote service, Grafiati, self-education.

Список використаної літератури

1. Бібліотеки у період карантину: професійна мобільність та спроможність до змін. Миколаївська обласна універсальна наукова бібліотека - Головна. URL: <http://www.reglibrary.mk.ua/arc/karantin.pdf> (дата звернення: 01.11.2021).

2. Книжкова палата України. *Книжкова палата України*. URL: http://www.ukrbook.net/UDC/UDC_seminar.html (дата звернення: 01.11.2021).

3. Кодекс законів про працю України : Кодекс України від 10.12.1971 р. № 322-VIII : станом на 14 серп. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 01.11.2021).

4. Остафійчук Т. Онлайнві послуги бібліотек - місцевій громаді Вітовщини. Бібліотечна планета. 2021. № 2 (92). С. 9-11.

5. Польова В. Бібліотеки під час пандемії. Goethe-Institut. URL: <https://www.goethe.de/prj/lek/uk/dos/pan.html> (дата звернення: 01.11.2021).

6. Рабаданова Л. Робота бібліотеки в умовах карантину | КПІ ім. Ігоря Сікорського. КПІ ім. Ігоря Сікорського. URL: <https://kpi.ua/2020-kp14-2> (дата звернення: 01.11.2021).

7. Розширення медіапростору університетських бібліотек в період пандемії covid-19. Державний університет «Одеська політехніка». URL: https://op.edu.ua/sites/default/files/publicFiles/studolympconf/mediaprostir_bibliotek.pdf (дата звернення: 01.11.2021).

8. Севастьянова М. В. Тенденции развития информационно библиографического обслуживания в виртуальной среде: основные проблемы. Информационно аналитическое обеспечение сферы культуры: состояние и перспективы : материалы всерос. конф., м. Санкт-Петербург, 16–18 верес. 2015 р. Санкт-Петербург, 2015. С. 77–80. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/tendentsii-razvitiya-informatsionno-bibliograficheskogo-obsluzhivaniya-v-virtualnoy-srede-osnovnye-problemy/viewer> (дата звернення: 01.11.2021).

9. Тодорова Є. М. Особливості бібліографічного обслуговування в цифровому просторі. Короленківські читання. 2014. Харків, 2015. С. 21-31.

10. Prometheus. *Prometheus – Найкращі онлайн-курси України та світу*. URL: <https://prometheus.org.ua/> (date of access: 01.11.2021).